

НАПРЯМ 9. РЕЛОКАЦІЯ У ДИСКУРСІ ДОСЛІДЖЕНЬ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-493-4-135>

PROBLEMELE DEZVOLTĂRII DEMOCRAȚIEI REPREZENTATIVE ÎN CONTEXTUL PROVOCĂRILOR GLOBALIZĂRII MODERNE

Volodymyr BAKUN

*student postuniversitar, Departamentul de Drept Constituțional al
Ucrainei, Universitatea Națională de Drept Yaroslav Mudryi
Cernăuți, Ucraina*

Lumea post-Război Rece, sau mai bine zis, blocul post-sovietic (1989-1991), depășind vechea rivalitate bipolară și logica politică, economică și socială care a susținut-o, a marcat o nouă eră bazată pe principiile dezvoltării și cooperării ca fundament al unei noi ordini mondiale. Se părea că calea pentru răspândirea valorilor și idealurilor democratice, accelerată de progresele tehnologice în domeniul informației, a fost cu atât mai facilitată când, odată cu prăbușirea socialismului de stat, părea să nu existe un alt model alternativ pentru umanitate. Cu toate acestea, nu a durat mult până când acest optimism, inspirat de renașterea idealismului caracteristic perioadelor post-conflict, a făcut loc unui set de realități mult mai dure, marcate de tensiuni, încălcări ale regulilor și drepturilor fundamentale, izbucnirea unor conflicte violente, distinct etnico-naționaliste, în mare parte supranaționale, precum și renașterea mișcărilor și acțiunilor teroriste. Astfel, visul unei noi ordini guvernate de principiile democrației, păcii și cooperării se estompează.

Provocările pentru construcția democratică după sfârșitul Războiului Rece și în perioada globalizării crescândă sunt numeroase. Prin trecerea granițelor, depășirea ideologiilor și depășirea particularismelor, democratizarea are oportunități ample, chiar și în fața numeroaselor limitări. Acesta tratează o varietate de aspecte, inclusiv niveluri verticale diferite de organizare socială și politică, de la autoritățile naționale, locale și regionale la societatea civilă, și acoperă pe orizontală aspecte politico-ideologice, economice, sociale și culturale. Din interconectarea acestor două dimensiuni și din modul în care acești factori se combină pentru a modela viața comunității, putem înțelege complexitatea provocărilor democratizării în lumea post-Război Rece.

În prezent, democrația, pe lângă valorile clasice ale egalității și libertății, este asociată și cu problemele de securitate și drepturile omului ca principii fundamentale și fundamente ale societății moderne. Cu toate acestea, diferite modele de democratizare, cum ar fi modelul occidental spre deosebire de cel islamic, au dezvăluit diferite căi existente, cum ar fi formularea ambiguă a anumitor expresii – «democrație controlată» sau «democrație incompletă» – pentru a traduce dificultățile de operaționalizare a conceptului și de a dezvălui dificultatea implementării și consolidării democratice și, chiar mai mult, evaluarea dumneavoastră.

Prin urmare, nu există un concept unic și complet de democrație, la fel cum modelul democratic nu trebuie înțeles ca un model perfect și complet. Diferitele conceptualizări ale acestui termen și disproporțiile care se manifestă în materializarea sa practică sunt rezultatul schimbărilor politice, sociale și economice derivate din istorie, conjuncturi naționale și globale, deoarece trecerea timpului însuși a modelat regimurile democratice existente, în căutarea de noi soluții și alternative la multiplele provocări și mutații constante ale sistemului internațional.

Astfel, modul în care funcționează democrația în practică este divers, ceea ce duce la apariția unui concept care este acoperit de diferite regimuri politice, supus unor interpretări și domenii de aplicare diferite. Cu toate acestea, modelul cel mai apropiat de geneza conceptului se referă la «conducerea poporului». Astfel, înțelegem «democrația ca o formă de guvernare bazată pe consimțământul popular, care permite cetățenilor să participe la luarea deciziilor politice sau să aleagă reprezentanți în organele guvernamentale». Într-un regim democratic, puterea este limitată, schimbarea puterii este asigurată electoral, guvernării își păstrează toate drepturile civile în fața conducătorilor, libertatea este respectată și competitivitatea politică este întotdeauna prezentă. Din această înțelegere a conceptului denumit în mod obișnuit democrație liberală vom analiza principalele provocări ale democratizării în lumea post-Război Rece.

În științele politice, există instituții de democrație directă (directă), care asigură exprimarea directă sau directă a voinței în materie de stat și viață publică (implementate prin referendumuri, plebiscite – vot direct, discuții naționale, alegeri) și instituțiile democrației reprezentative, care asigură punerea în aplicare a voinței cetățenilor prin reprezentanții aleși ai acestora – deputați și alte persoane alese. Complicația relațiilor sociale și a proceselor politice a dus la superioritatea democrației reprezentative față de democrația directă. Să încercăm să arătăm abordarea determinării activităților instituțiilor

democratice din Ucraina, normele și principiile de funcționare a acestora în domeniul juridic și în funcție de cronologia apariției lor¹.

Politica ucraineană a gravitat în jurul tradițiilor de guvernare democratică determinate istoric, cu un accent clar pe combinația formelor sale directe și reprezentative. Instituțiile democrației sunt cel mai dezvoltate într-un stat guvernat de statul de drept. Prin urmare, un regim democratic ar trebui să pună accentul pe asigurarea statului de drept în stat, ca urmare a faptului că, în piramida condiționată a puterii, un anumit primat aparține justiției asupra justiției legislativ și executiv². Pe această bază, sunt definite principiile de bază ale democrației – suveranitate, majoritate și reprezentare. Se preconizează că participarea cetățenilor este un aspect important al funcționării sisteme, acționează ca un factor semnificativ în legitimitatea acestuia din urmă.

Democratizarea, ca o sarcină complexă care include aspecte precum respectarea statului de drept și a drepturilor omului, alegerile libere recunoscute la nivel internațional, consolidarea descentralizării administrative, accesul la educație și guvernarea multipartită, este realizată de o varietate de actori, statali și non-statali, indiferent de granițele naționale. În contextul globalizării, procesele de construcție democratică sunt influențate de un set divers de factori. Globalizarea este înțeleasă ca un proces multidimensional în care participă forțe globale, naționale, regionale și locale, interacționând și influențându-se reciproc în multe aspecte – principii de drept internațional, know-how al organizațiilor internaționale, interdependență economică globală – globalizarea are consecințe vizibile asupra proceselor de construcție și consolidare democratică, uneori acționând ca un factor de promovare a acesteia, alteori ca un element de fragmentare.

Astfel, consecințele globalizării au fost variate, uneori promovând valorile democratice liberale, stabilitatea și creșterea interdependenței, alteori făcând aluzie la fragmentare, rezultând într-un refuz de a adera la modelul occidental de democrație liberală și la păstrarea practicilor politice, economice sau sociale care sunt în general descrise ca nedemocratice. În acest context, relația dintre puterile globale și naționale este deosebit de relevantă, demonstrând modul în care statele, ca actori individuali în procesul global, pot deveni un obstacol în calea răspândirii și consolidării democratizării. Cu toate acestea, deși pot ajunge să opteze pentru o poziție închisă în fața acestor procese, este dificil pentru forțele naționale să se înstrăineze de procesul

¹ Овчар І.В. Обмеження прямої та представницької демократії: правове підґрунтя української політики до і після незалежності. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a3a313ba-de0e-463c-a05c-d1caae188e59/content>

² Політологія. Історія і теорія політичної науки / [Б. Кухта, О. Красівський, А. Ліпенцев]. – Львів : Кальварія, 2004. – 272 с.

global al globalizării și de impactul și consecințele acestuia, demonstrând că contextualizarea teritorială a democrației nu poate rămâne protejată de fluxurile transnaționale promovate de globalizare. Sancțiunile economice și politice ale comunității internaționale împotriva regimurilor dictatoriale continuă să fie un instrument important pentru slăbirea, erodarea și delegitimarea regimurilor dictatoriale.

Pentru ca globalizarea să fie un mecanism eficient de promovare a democratizării, conceptul tradițional de «democrație populară» trebuie extins dincolo de granițele teritoriale în sensul că, în fața forțelor globale, aceste relații nu pot fi limitate de dualismul «populație-stat», care face parte din înțelegerea tradițională a acestui termen. Din această perspectivă, globalizarea a dus deja la dezvoltarea unor politici supranaționale care depășesc cu mult jurisdicțiile naționale, demonstrând nevoia de deschidere către o înțelegere mai largă.

În afara statului-națiune, unde legitimitatea democratică este posibilă în cadrul comunității politice, datorită exprimării voinței populare, definirea unei comunități supranaționale democratice a fost dificilă. În acest context de denaționalizare, organizațiile internaționale permit ca deciziile politice înguste să se reflecte în contextul procesului decizional global, căutând să consolideze comunitățile politice într-un context global.

În acest fel, ele pot fi mijloace de promovare a democratizării prin rolul lor de reglementare și management la nivel supranațional, respectând și reflectând principiile democratice și asistența socio-economică.